

SV

SV

SV

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 3.9.2008
KOM(2008) 534 slutlig

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET,
EUROPAPARLAMENTET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA
KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN**

**En europeisk strategi för havs- och sjöfartsforskning
Samstämmiga ramar inom det europeiska området för forskningsverksamhet för att
främja en hållbar användning av oceaner och hav**

1. INLEDNING

Två tredjedelar av vår planet täcks av hav, och havet spelar en enormt viktig roll för människors välmåga. Dess omfattande resurser utgör grunden för många näringsverksamheter. EU:s havsområden står för cirka 40 % av unionens BNP och sjöfartsekonomin för mellan 3 % och 5 % (se ruta 1).

Till följd av den ökande globala handeln och konkurrensen skapar mänsklig verksamhet miljöpåfrestningar som hotar havets ekologi och ett hållbart utnyttjande av haven. Särskilt den ökande efterfrågan på sjötransporter, turism, kustutveckling, fiske och vattenbruk, säkerhetskontroll och övervakning etc. kan bli allvarliga hot för havsmiljön och den biologiska mångfalden om de inte hanteras på rätt sätt.

Forskning och teknik har en viktig roll att spela när det gäller att förlika en hållbar ekonomisk tillväxt för havsbaserade näringar med miljöskydd. På en öppen global marknad grundar avancerade ekonomier som EU sin konkurrenskraft på sin förmåga att skapa kunskapsbaserade varor och tjänster med högt förädlingsvärde. Därför krävs FoU-insatser för att göra dessa varor och tjänster miljöeffektiva och skapa lösningar för problem med ohållbar resursanvändning. I EU pågår i dag en mängd olika havs- och sjöfartsrelaterade forskningsinsatser, som måste samordnas på bästa sätt.

Det krävs en samordnad strategi för att hantera komplexiteten kring havsrelaterad kunskap och innovation. En samordnad och dynamisk EU-forskning är en förutsättning för att man ska kunna lösa komplexa frågor och finna samstämmiga lösningar för att utnyttja havens ekonomiska potential utan att för den skull åsidosätta ekosystemaspekterna.

I detta sammanhang betonade kommissionen i sina strategiska mål för perioden 2005–2009 att

”...[det finns ett] särskilt behov av att utforma en heltäckande sjöfartspolitik som syftar till att utveckla en blomstrande sjöfartsekonomi och den fullständiga potentialen hos sjöbaserad verksamhet på ett miljömässigt hållbart sätt. En sådan politik bör backas upp av framstående marinvetenskaplig forskning, teknik och innovation”.

Därmed understryker kommissionen att man måste främja **spetskompetens** inom havsforskning och teknisk utveckling, i enlighet med Göteborg-¹ och Lissabonstrategierna².

Åtta år efter det att det först lades fram är förslaget att inrätta ett **uropeiskt område för forskningsverksamhet**³ fortfarande den viktigaste framtidsvisionen för ett välfungerande och effektivt europeiskt forskningssystem. Det är en stöttepelare för EU:s Lissabonstrategi för tillväxt och sysselsättning, som går ut på att skapa en kunskapsbaserad ekonomi och ett kunskapsbaserat samhälle.

¹ Meddelande från kommissionen till rådet och Europaparlamentet av den 13 december 2005 om översyn av strategin för en hållbar utveckling – Handlingsram (KOM(2005) 658 slutlig).

² Lissabonstrategin: http://ec.europa.eu/growthandjobs/index_en.htm.

³ Kommissionens meddelande - Mot ett europeiskt område för forskningsverksamhet (KOM(2000) 6 slutlig).

2007 offentliggjorde Europeiska kommissionen en grönbok om det europeiska området för forskningsverksamhet⁴, i vilken de framsteg som gjorts fram till dess granskades. Med grönboken inleddes ett allmänt samråd, vars resultat i sin tur har lett till nya initiativ under 2008 för att ge det europeiska området för forskningsverksamhet större tyngd. Hit hör bland annat fem nya initiativ om specifika aspekter av det europeiska området för forskningsverksamhet och förstärkt förvaltningssamarbete inom ramen för den s.k. Ljubljana-processen⁵. Den föreslagna havs- och sjöfartsrelaterade forskningsstrategin är förenlig med, och ingår i, den vidare utvecklingen av det europeiska området för forskningsverksamhet. Den spelar en avgörande roll för EU:s forskningspolitik, eftersom det är ett av de första försöken att **till fullo etablera det europeiska området för forskningspolitik** inom en specifik forskningssektor, i en process som inleddes i Galway⁶.

Till följd av grönboken om EU:s framtida havspolitik i juni 2006 och det samråd som följde på denna har många viktiga bidrag kommit in från forskarvärlden och andra berörda parter, i vilka behovet av att blåsa nytt liv i EU:s havs- och sjöfartsforskning understryks. Detta bekräftades ytterligare vid den konferens som det tyska ordförandeskapet organiserade i Bremen i april 2007, och i det uttalande som havsforskarna lade fram vid konferensen EurOCEAN 2007 i Aberdeen i juni 2007⁷. I Aberdeendeklarationen uppmanas kommissionen att under 2008 utarbeta en samordnad EU-strategi för havs- och sjöfartsforskning och att inleda en långsiktig översyn över strategins genomförande och resultat inom ramen för en havspolitik för EU.

I sitt **meddelande om en integrerad havspolitik för Europeiska unionen**⁸, som lades fram i oktober 2007, bekräftade kommissionen att det viktigaste syftet var att skapa bästa möjliga villkor för tillväxt för havsanknutna näringar och kustområden, och samtidigt se till att EU:s miljöpolitiska mål uppnås, inte minst målen i ramdirektivet om en marin strategi⁹.

Efter meddelandet om en marin strategi kom man överens om en handlingsplan. I den förkunnades att en strategi för havs- och sjöfartsforskning skulle utarbetas (den strategi som detta meddelande handlar om), i samarbete med medlemsstaterna och berörda parter. Strategin ska främja infrastruktur, fortbildning, kompetensutveckling och ett nytt, temaövergripande tillvägagångssätt¹⁰.

Strategins syfte är att föreslå hur man kan förbättra samordningen mellan havs- och sjöfartsforskningen. I meddelandet noteras vikten av fortsatta insatser inom de olika havs- och sjöfartsforskningsgrenarna (som renare och effektivare fartygsmotorer, bättre

⁴ Grönbok - Europeiska området för forskningsverksamhet: Nya utsikter (KOM(2007) 161 slutlig).

⁵ Rådets slutsatser om inledandet av Ljubljana-processen – att fullt ut förverkliga det europeiska forskningsområdet, antagna den 30 maj 2008.

⁶ Galwaydeklarationen, 13–14 maj 2004: http://www.eurocean2004.com/pdf/galway_declaration.pdf.

⁷ Aberdeendeklarationen, juni 2007:
http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/pdf/Aberdeen_Declaration_final_2007.pdf.

⁸ Meddelande från kommissionen – En integrerad havspolitik för Europeiska unionen (KOM(2007) 575, slutlig).

⁹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/56/EG av den 17 juni 2008 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på havsmiljöpolitikens område (Ramdirektiv om en marin strategi), EUT L 164, 25.6.2008.

¹⁰ Handlingsplan SEK(2007) 1278, framlagd tillsammans med meddelandet från kommissionen – En integrerad havspolitik för Europeiska unionen (KOM(2007) 575, slutlig), avsnitt 5, Building a Knowledge and Innovation Base for the Maritime Policy (utveckling av en kunskaps- och innovationsbas för havspolitik) (handlingsplanen är inte översatt till svenska).

fartygskonstruktion, förbättrad logistik för trafikflöden, trygghet och säkerhet för sjöfartsverksamheter, sjöfartens image osv.), men samtidigt är meddelandets främsta syfte att förbättra samspelet mellan havs- och sjöfartsforskning, snarare än att behandla de olika väletablerade forskningsfälten vart och ett för sig.

Ruta 1 – Sjöfartsekonomin (*Fakta och siffror om sjöfarten – grönbok – unionens framtida havspolitik*)

Sjöfartsekonomin är mycket uppsplittrad, och dess olika aspekter står inte sällan i konflikt med varandra:

- Sjötransport (90 % av den externa handeln och 40 % av den interna handeln i EU går som sjötransport, och Europas över 1 200 hamnar tar emot 3,5 miljarder ton gods och 350 miljoner passagerare per år).
- Fartygsbygge (varv och leverantörer av sjöfartsutrustning ger 800 000 direkta och indirekta högkvalificerade arbetstillfällen och har en omsättning på 90 miljarder euro). Europa är världsledande inom produktion av högspecialiserade fartyg som färjor och kryssningsfartyg).
- Energi (haven och oceanerna erbjuder underutnyttjade resurser för alternativ energi som tidvattenkraft, vågkraft och vindkraftparker till havs, och stod för 121 miljoner euro 2005).
- Fiske och vattenbruk (500 000 arbetstillfällen, 0,3 % av EU:s BNP, motsvarande 20 miljarder euro per år, vattenbruk står för 19 % av EU:s sammanlagda fiskeriproduktion).
- Turism och kustområden (turism i kustområden gav tre miljoner arbetstillfällen och en omsättning på 72 miljarder euro under 2005).
- Nya resurser och blå bioteknik (ny sektor med en förutspådd tillväxt på 10 % per år och en global marknad på 2,4 miljarder euro).

2. TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

Strategin kommer att innehålla konkreta förslag på åtgärder och metoder för att göra havs- och sjöfartsforskningen effektivare och främja spetsforskning, i syfte att ta itu med de problem och möjligheter som oceanerna och haven erbjuder.

Det räcker inte längre att behandla denna forskning utifrån ett rent sektors- eller temaindelat tänkande. EU-forskningen har som uppgift att uppmuntra havs- och sjöfartsforskarna till gemensamma, sektorsövergripande satsningar. Effektivare samordning och sammanslagning av kunskap och resurser, tillsammans med ett långsiktigt samarbete, ska utgöra grunden för en gemensam definition av forskningsbehov och -prioriteringar.

Därför har strategin följande syften:

1. Den ska hantera **systemkomplexitet** och samverka genom förbättrad samordning av kunskap och forskning. Strategin går ut på att övervinna traditionella gränsdragningar mellan forskning och beslutsfattande, forskning och teknik, vetenskapliga ämnen och industrisektorer. Det ska definieras metoder för att främja

spetskompetens, men också tvärvetenskaplig och sektorsövergripande forskning och innovation.

2. Nya förvaltningsformer ska införas i forskningen, som bygger på samförstånd mellan alla berörda parter och leder till en löpande dialog mellan forskare, beslutsfattare, näringslivets parter och företrädare för allmänheten. Förvaltningen ska grundas på Ljubljana-processens fem ledprinciper.

Europeiska kommissionens roll i genomförandet av denna strategi är

- att utnyttja alla gemenskapsinstrument, inbegripet sjunde ramprogrammet för forskning, för att uppnå strategins mål,
- att bidra till samordnade insatser från medlemsstaternas sida för att uppnå strategins mål,
- att övervaka genomförandet och den löpande anpassningen av strategin, i samarbete med medlemsstaterna och havs- och sjöfartsforskarsamfundet.

Kommissionen kommer att vidta åtgärder i samarbete med medlemsstaterna, tredjeländer och berörda parter inom havs- och sjöfartsforskningen.

3. SYSTEMETS KOMPLEXITET

En förutsättning för att kunna hantera det komplexa systemet är att följande frågor beaktas:

- **Kompetensutveckling:** Uppmuntra till utveckling av nya metoder för att uppnå ambitiösare forskningsmål. Många infrastrukturer är föråldrade och specialiserad infrastruktur är dyr. Det krävs nytt kunnande och nya fortbildningsinitiativ för att locka hit nytt yrkesfolk och ta itu med tvärvetenskapliga forskningsfrågor.
- **Samordning** mellan etablerade forskningsämnen inom havs- och sjöfartsforskningen. Syftet här är bättre integration av kunskap och forskningsgrupper genom ömsesidigt utbyte av idéer, nätverkssamarbeten och informationsutbyte, för att främja spetskompetens inom vetenskapen. Genom att bidra till samordning mellan sektorerna och ökat kunskapsutbyte kommer existerande och framväxande marknader på områden som blå teknik, energi, vattenbruk och säkerhet att kunna inrikta sig på kunskapsbaserad innovation, samtidigt som man strävar efter en hållbar sjöfartsverksamhet, nya arbetstillfällen och bättre produkter och förfaranden.
- **Synergier** med och mellan medlemsstaterna, regionerna och näringslivets sektorer. Gemenskapens forskningsfinansiering utgör endast en liten del av de offentliga FoU-medlen. Den större delen av den offentliga forskningsfinansieringen i Europa äger rum inom nationella och regionala program. EU:s forskningsinsatser når dock fortfarande inte upp till det mål som satts i Lissabonagendan, där medlemsstaterna kom överens om att avsätta 3 % av sin BNP till FoU¹¹. Därför är det viktigt att medlemsstaterna och regionerna

¹¹ Kommissionens meddelande av den 11 september 2002 - Mer forskning för Europa - Mot 3 % av BNP (KOM(2002) 499 slutlig).

utnyttjar EU:s instrument, som ramprogrammet för forskning, sammanhållningsfonden och ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation för att komplettera offentlig och privat investering.

Den **internationella dimensionen** av EU:s havspolitik är en viktig aspekt som berör alla dessa tre handlingslinjer. Vi delar ju de hav och oceaner som omger EU och dess yttersta randområden med tredjeländer. Internationellt forskningssamarbete är ett kraftfullt verktyg för samordnad och integrerad förvaltning av sjöfartsverksamheten i de vatten vi delar. Andra fördelar med internationellt samarbete är att det ger möjlighet att utnyttja och dra fördel av varandras kunskaper och kunnande för att lösa gemensamma problem, men också för att uppnå en kritisk massa som inte skulle kunna uppnås av EU ensamt inom vissa forskningsområden.

I följande avsnitt kommer vi att redogöra för olika aspekter som bör behandlas, och deras räckvidd. De kommer sedan att delas upp i specifika insatser som ska göras under de närmaste åren. Insatserna ska göras i samarbete med olika berörda parter i havs- och sjöfartssektorn och med kommissionen, i enlighet med principerna för det europeiska området för forskningsverksamhet.

3.1. Kompetensutveckling

Tillämpningsområde

- Utveckling av ny infrastruktur för forskning och observation.
- Främjande av nya och tvärvetenskapliga forskningsmetoder och innovationskapacitet.
- Utveckling av nya modeller för högskoleutbildning inom havs- och sjöfartsforskningsområdet (t.ex. genom specifika kunskaps- och innovationsgrupper vid Europeiska institutet för innovation och teknik, EIT).
- Undersökning av nya finansieringsmodeller som kombinerar olika investeringskällor.

Om EU vill behålla sin goda position inom sjöfartsforskningen måste man finna vägar att förstärka forskningskapaciteten. Forskningskapacitet omfattar innovativa finansieringsmetoder, ny forskningsinfrastruktur och utbildning av en ny generation forskare och ingenjörer. Europeiska strategiska forumet för forskningsinfrastruktur (ESFRI) har sammanställt en förteckning över havsforskningsinfrastruktur av avgörande betydelse, som är en god grund för att fastställa prioriteringar på detta område.

Man bör också satsa på **kompetensutveckling** för att göra forskarkarriären och forskarnas rörlighet mer attraktiva. Det behövs högkvalificerade forskare och stödpersonal med rätt inriktning för att backa upp de ekonomiska och miljörelaterade utvecklingarna inom havs- och sjöfartsforskningsområdet.

Strategin ska uppmuntra till personalutbyten inom och mellan näringsliv och forskning och leda till att kunskapsutvecklingar snabbt integreras i utbildning och program för livslångt lärande. Kunskapsutbyte ska också främjas mellan forskningsorganisationer och

högskoleinstitutioner. Samtidigt ska verksamheten vid det nygrundade EIT och dess kunskaps- och innovationsgrupper beaktas.

Åtgärder som ska genomföras:

- (1) Hållbart stöd till de specialiserade, europaövergripande forskningsinfrastrukturerna¹² ska utvecklas för att hantera de problem och möjligheter som identifierats, bland annat de som föreslagits inom ramen för den nuvarande ESFRI-färdplanen och sjunde ramprogrammets integrerade infrastrukturinitiativ.
- (2) Investeringsbehoven för den nya infrastruktur som behövs för EU-övergripande och internationell havs- och sjöfartsforskning måste definieras på EU-nivå (inbegripet löpande kostnader). En möjlighet är att exempelvis använda medel från sammanhållningsfonden för finansieringen.
- (3) Kunskap, utbildning och innovationskapacitet måste anpassas, förnyas och inriktas på tvärvetenskapliga initiativ i syfte att hantera dagens socioekonomiska och kulturella tendenser och krav.
- (4) Befintliga och nya mänskliga och ekonomiska resurser måste användas effektivare. Härvid kan man bygga på befintliga system på EU-nivå, nationell och regional nivå (t.ex. riktlinjerna för statligt stöd i fråga om sysselsättning och utbildning, de möjligheter som sammanhållningsfonderna ger i fråga om mänskliga resurser och forskningsstöd för små och medelstora företag, Leonardo Da Vinci-programmets stödmöjligheter för yrkesutbildning, ramprogrammen för forskning, samt ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation).

Under 2009 kommer kommissionen att främja en rad åtgärder i detta sammanhang, och inte minst utveckla hållbart stöd för den specialiserade EU-övergripande forskningsinfrastrukturen och underlätta kartläggningen av behovet av regional infrastruktur som kan komplettera ESFRI-färdplanen och de integrerade infrastrukturinitiativen. Kommissionen vill också uppmuntra medlemsstaterna och regionerna att använda befintliga gemenskapsmedel för dessa ändamål och att välja ett samordnat förfarande för att utveckla en ny utbildningsmodell och en strategi för havsinfrastruktur som bidrar till spetskompetens i EU och garanterar tillträde för forskare från små och nya medlemsstater utan forskningsinfrastruktur.

3.2. Integrering

Tillämpningsområde

- Identifiering av temaövergripande forskningsmål bland traditionellt avgränsade forskningsområden. Exempel på detta är klimatförändring, transport, energi, bioteknik, miljö och livsmedel, men också stöd till tvärvetenskapliga insatser.

¹² Exempelvis oceanobservatorier, specialiserade forskningsfartyg, undervattensteknik, system för satellitobservation och observation på plats i haven, anläggningar för löpande övervakning och insamling av uppgifter, databaser och informationsportaler, superdatorer, modellering och landbaserade anläggningar.

- Bättre samordning och effektivare användning av havsdatabaser.
- Optimal användning av befintlig forskningsinfrastruktur.
- Förstärkning av långsiktiga regionala sammanslutningar.
- **Stöd till kunskaps- och tekniköverföring.**

Havs- och sjöfartsforskningen berör olika vetenskapliga och tekniska ämnesområden. Det krävs samordning för att få igång ett **tvärvetenskapligt tillvägagångssätt**. I det här meddelandet identifieras viktiga forskningsriktningar som kräver en temaövergripande ansats. Dessa presenteras i ruta 2. Vid behandlingen av dessa övergripande forskningsfrågor kommer särskild uppmärksamhet att ägnas samordningen av socioekonomisk forskning och följer av olika förvaltningsmodeller.

Havsforskning av världsklass förutsätter specialiserad och sofistikerad forskningsinfrastruktur, och det är dyrt. I dag drivs de flesta infrastrukturerna enligt nationella prioriteringar. För att optimera deras användning måste man skapa långsiktiga och kompletterande förhållanden mellan infrastrukturinnehavare, utgående från gemensamma planer för framtida investeringar och **standardiserade** metoder för mätning, observation och rapportering.

I många av EU:s kustregioner har sjöfartsforskningsgrupperingar utvecklats, ofta med stöd av olika finansieringsinstrument på gemenskapsnivå, nationell eller regional nivå. Dessa grupperingar kan främja diskussionen kring sjöfartsforskningens behov och gemensamt överenskomna insatser som ska genomföras och integreras på regional nivå.

Åtgärder som ska genomföras:

- (1) Utveckling av temaövergripande samordning mellan de olika havs- och sjöfartsforskningsämnena.
- (2) Främjande av samordnad användning av EU:s havsforskningsinfrastruktur, och i synnerhet harmonisering av förfaranden.
- (3) Hitta mekanismer för att på ett hållbart sätt stödja och förvalta uppgifter om haven, och bland annat kartlägga Europas vatten och samordna systemen för sjöfartsövervakning.
- (4) På regional nivå, kartläggning av befintliga möjligheter under 2009 och uppmuntran till långsiktiga sammanslutningar inom ramen för gemenskapens regionalpolitik, utgående från befintliga sjöfartsforskningsgrupperingar som fått stöd inom initiativet ”kunskapsregioner”.
- (5) Utnyttjande av det sammanhållningspolitiska initiativet regioner för ekonomisk förändring¹³ för att i nära samarbete med kommissionen vidareutveckla regionala insatser på detta område.

¹³

KOM(2006)
http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/interregional/ecochange/index_en.cfm.

- (6) Stödåtgärder, i samarbete med berörda parter inom havs- och sjöfartsforskningen, som möjliggör siktnings av havs- och sjöfartsteknisk sakkunskap för att främja snabb överföring på EU-nivå.

Under 2009–2010 kommer kommissionen bland annat att utlysa temaövergripande gemensamma ansökningsomgångar inom sjunde ramprogrammet för de viktiga forskningsämnena som ingår i ruta 2. I samarbete med medlemsstaterna och havsforskningssamfundet kommer man att lägga fram förslag till hur man på EU-nivå kan dela på utvecklingen av viktig infrastruktur för havs- och sjöfartsforskningen och förbättra dess användning.

Kommissionen kommer under 2009 att samordna upprättandet av ett europeiskt nätverk för havsobservation och data (EMODNet)¹⁴, som ska vara integrerat med GEOSS¹⁵ och GMES¹⁶.

Man kommer också att försöka använda sig av initiativet Kunskapsregioner för att främja regionala sjöfartsforskningsgrupperingar och synergier mellan regionala havsforsknings- och innovationsstrategier.

Särskild uppmärksamhet kommer att ägnas gemenskapens innovationsprogram i syfte att driva på ekologisk innovation och överföra havs- och sjöfartsteknisk sakkunskap på EU-nivå.

Slutligen kommer kommissionen att se till att sjunde ramprogrammet bidrar till forsknings- och innovationskapaciteten inom de lokala näringarna.

Ruta 2 – Förteckning över viktiga forskningsfrågor som kräver temaövergripande ansatser

Klimatförändring och haven

Vi behöver bättre detektion och bedömning av klimatförändringens effekter på haven och kustområdena. Det är också viktigt att finna möjligheter att lindra eller på bästa sätt leva med effekterna av klimatförändringen, och att upptäcka risker och möjligheter som har att göra med Norra ishavet.

Inverkan av mänsklig verksamhet på ekosystemen vid kusterna och i haven, och förvaltningen av dessa ekosystem

Ekosystemen vid kusterna och i haven påverkas både av landbaserad verksamhet och sjöfart. Bättre kunskap om dessa verksamheters samlade effekter, och hur de kan dämpas med hjälp av miljövänlig teknik är av största vikt i detta sammanhang.

En ekosystemövergripande ansats för resurshantering och fysisk planering

¹⁴ I avsnitt 3.3. i handlingsplan SEK(2007) 1278, framlagd tillsammans med meddelandet från kommissionen – En integrerad havspolitik för Europeiska unionen (KOM(2007) 575, slutlig) fastställs att ett europeiskt nätverk för havsobservation och data ska inrättas (handlingsplanen är inte översatt till svenska).

¹⁵ Det globala systemet av jordobservationssystem (GEOSS) - <http://earthobservations.org/>.

¹⁶ Global övervakning av miljö och säkerhet (GMES) - <http://www.gmes.info/>.

En integrerad ekosystemansats för förvaltningen av havsresurserna, och den kunskap som krävs för att utveckla alternativ för fysisk planering vid kusterna och till havs som bidrar till en optimal förvaltning av havs- och sjöfartsaktiviteter och en hållbar utveckling av dessa.

Havens biologiska mångfald och biotekniken

Haven hyser en stor andel av världens biologiska mångfald. Vi behöver bättre kunskap om den marina biologiska mångfaldens funktion och utveckling, och om hur den kan skyddas och utnyttjas. För dess skydd och utnyttjande har biotekniken och bioprospekteringen en viktig roll att spela.

Kontinentalränder och djuphav

Bättre kunskap om sediment i kontinentalränder och djuphav, om hur gashydrat beter sig, om djuphavens ekosystem och om den teknik som krävs för bättre djuphavsobserveringar.

Operativ oceanografi och havsteknik

Det krävs vidare utveckling av de viktigaste havstjänsterna inom GMES (Global övervakning av miljö och säkerhet), i syfte att bättre kunna förutsäga havets tillstånd och dynamik, bedöma risker som algblomning eller föroreningar, och ge stöd till sjöfartssäkerhet.

Utnyttjande av havets förnybara energiresurser

Oceanerna är en enorm energireserv, och det finns många havsprocesser som kan utnyttjas för energiproduktion. Vi behöver bättre kunskap om hur man kan utnyttja den potential som vindkraftparker till havs, havsströmmar, vågor och tidvatten erbjuder.

3.3. Synergier

Tillämpningsområde

- Främjande av synergier på nationell och regional nivå.
- Mobilisering av tillräcklig, långsiktig finansiering på EU-nivå, nationell nivå och regional nivå, på ett mer samordnat sätt för att uppnå den kritiska massa som krävs för att lösa de stora temaövergripande havsforskningsproblemen.
- Locka mer privata investeringar, bland annat genom europeiska teknikplattformar och andra näringslivsstyrda gemensamma initiativ.

Det är viktigt att utnyttja den finansiering av havs- och sjöfartsforskning som erbjuds inom sjunde ramprogrammet för att främja synergier mellan medlemsstaternas forskningssatsningar och, vid behov, **skapa en kritisk massa** för att kunna hantera stora temaövergripande havsforskningsfrågor.

Gemenskapens ramprogram för forskning kan underlätta detta genom sina olika finansieringsprogram¹⁷. Expertnätverk¹⁸ ska leda till varaktiga strukturförändringar i fråga om

¹⁷ Se grönboken om EU:s framtida havspolitik, bakgrundsdokument nr 8 om havsrelaterad forskning och Europas framtida havspolitik, http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/suppdoc_en.html.

kunskap, kunnande och infrastruktur. Samordningsåtgärder hjälper forskarna att upptäcka luckor och definiera gemensamma prioriteringar för framtida forskning.

Projekt inom systemet ERA-NET¹⁹ ska hjälpa nationella finansieringsorganisationer att samordna sina insatser och ta itu med gemensamma problem. De kan leda till ERA-NET+, som hjälper medlemsstaterna att inrätta och finansiera gemensamma anbudsförfaranden som ett första steg på vägen till genomförandet av artikel 169 i fördraget.

Dessutom har det införts europeiska teknikplattformar²⁰ för att nå samstämmighet om forskningspolitik och prioriteringar inom olika industrisektorer. Inom dessa utarbetas en gemensam framtidssyn som följs upp med en strategisk forskningsagenda som medlemmarna förbinder sig att genomföra.

I strategin ska alla dessa möjligheter att uppnå synergier undersökas.

Åtgärder som ska genomföras:

- (7) Resultaten från de existerande ERA-NET-projekten ska användas för att föreslå gränsöverskridande forskningsprogram.
- (8) Sammanslagning av nationell finansiering ska underlättas genom ERA-NET+.
- (9) Första steg på vägen till genomförande av fördragets artikel 169 ska tas utgående från pågående initiativ.
- (10) Forskningsfinansieringen ska förstärkas genom samordning med andra gemenskapsprogram och europeiska program (ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation, sammanhållningsfonderna, Eureka, Cost).
- (11) Gemensamma program ska definieras och utarbetas.

Kommissionen kommer under 2009–2010 framför allt att lägga fram konkreta förslag om hur det befintliga ERA-NET kan göras effektivare. Vid behov, och om de berörda medlemsstaterna är införstådda kommer kommissionen att överväga att ge stöd enligt artikel 169 till havsforskningsprogram, och på lång sikt föreslå gemensamma program i enlighet med de principer och mekanismer som fastställs i kommissionens meddelande om sådan verksamhet²¹.

4. NYA FÖRVALTNINGSFORMER INOM FORSKNINGEN

Strategin förutsätter att effektiva och innovativa ramar för forskningsförvaltningen upprättas, så att forskare, beslutsfattare och allmänheten blir aktivt inblandade och uppnår gemensamma synsätt, och så att beslut kan grundas på vederhäftiga forskningsrön. Eftersom problemen i

¹⁸ Detta gäller t.ex. följande: MGE, MARBEF, EUROCEANS, VISIONS.

¹⁹ Detta gäller t.ex. följande: MARINERA, MARIFISH, AMPERA, BONUS, ECORD, CIRCLE.

²⁰ Jfr WaterBorneTP Technology Platform - <http://www.waterborne-tp.org/>.

²¹ Meddelande "På väg mot en gemensam programplanering av forskning", KOM(2008) 468.

dag är globala och det europeiska området för forskningsverksamhet är öppet för deltagare från hela världen²² kommer den internationella dimensionen att vara viktig för dessa ramar.

Både de traditionella havs- och sjöfartsforskarsamfunden och teknologisektorn har uttryckt intresse för en intensivare dialog för att få till stånd en bättre roll- och ansvarsfördelning mellan EU, nationella offentliga myndigheter och privata företag.

Det krävs en sund förvaltningsmodell, grundad på ett starkt och varaktigt samarbete. Det skulle också underlätta integrationsprocessen mellan havs- och sjöfartsforskning.

Den föreslagna förvaltningsmodellen förväntas

- leda till att berörda parter i havs- och sjöfartssektorerna får samma syn på strategiska forskningsfrågor på EU-övergripande och nationell nivå,
- främja tvärvetenskapligt samarbete, leda till integrerad vetenskaplig kunskap om havs- och sjöfartsfrågor samt sprida forskningsresultat och kunskap,
- främja utbyten mellan havsvetenskap och sjöfarts- och havsindustrin för att identifiera frågor av gemensamt intresse och utveckla ett potentiellt samarbete,
- undersöka hur forskare kan bli delaktiga i kommersiellt utnyttjande av sina forskningsresultat,
- främja en samordnad dialog mellan forskare och beslutsfattare för att bättre anpassa forskningsmål och politiska mål till varandra och se till att strategier bygger på och kan utnyttja forskningsresultat,
- utöka samarbetet med tredjeländer, särskilt sådana med vilka EU delar havsområden, i syfte att främja en hållbar förvaltning av dessa gemensamma hav.

Kommissionen föreslår en ny förvaltningsmodell för forskning som ska bestå av ett **”forum”** som samlar ett **”långsiktigt hållbart partnerskap”** med befintliga nätverk och alla berörda parter inom havs- och sjöfartsforskning och det relaterade näringslivet. Forumet ska

- löpande aktualisera forskningsprioriteringarna och identifiera luckor, i samråd med berörda parter, medlemsstaterna och EU-institutionerna, och ge strategisk vägledning,
- genomföra forskningsprioriteringarna, med särskilt beaktande av nya samarbetsformer, innovativa finansieringsmodeller samt spridning och utnyttjande av forskningsresultat,
- på medellång sikt utveckla en prognosfunktion.

Samarbetsparterna kommer också att uppmanas att föreslå hur samarbetet med tredjeländer kan förstärkas för att främja deltagandet i storskaliga internationella forskningsprogram. Särskild uppmärksamhet ska ägnas forskning om öppna havet utanför nationella vatten, och

²² Exempelvis har det sedan toppmötet i Madrid 2002 vid toppmöten för EU–Latinamerika och Västindien ytrats önskemål om utveckling av ett kunskapsområde för EU–Latinamerika och Västindien (EU-LAC).

djuphavsforskning. Samarbetet med EU:s grannländer ska också främjas i syfte att utveckla gemensamma regionala strategier för havsforskning.

I syfte att konsolidera detta samarbete tänker kommissionen under de kommande åren föreslå insatser för att skapa nätverk inom havs- och sjöfartsforskningen. Kommissionen kommer också att försöka utnyttja alla verktyg och instrument på bästa möjliga sätt för att identifiera och främja forskningssamarbete med grannländer och tredjeländer inom spetsforskningsområden.

EU:s havsforskningsstrategi måste grundas på bästa tillgängliga havs- och sjöfartsforskningsrön. Det krävs regelbunden återkoppling åt båda håll mellan havsforskning och sjöfartspolitik. Därför bör det forskningssamarbete som beskrivs ovan kompletteras med en samordnad dialog mellan forskarvärlden och beslutsfattarna inom sjöfartspolitik, så som det föreslås i meddelandet om en integrerad havspolitik för Europeiska unionen.

Under det kommande året kommer kommissionen att undersöka hur en sådan rådgivande mekanism kan inrättas.

Dessutom kommer kommissionen från och med 2009 i samband med Havets dag i Europa att främja regelbunden organisation av konferenser med berörda parter från EU:s havs- och sjöfartsforskning, och därvid söka stöd från en grupp framstående sakkunniga.

5. SLUTSATSER

Kommissionen uppmanar rådet och Europaparlamentet att stödja den europeiska strategin för havs- och sjöfartsforskning, och i synnerhet att

- godkänna de föreslagna medlen och insatserna för att hantera det komplexa system som oceaner och hav utgör,
- godkänna den föreslagna mekanismen för förvaltning av havs- och sjöfartsforskning, och
- engagera sig att genomföra åtgärderna inom sina respektive ansvarsområden.

Kommissionen kommer att övervaka strategins genomförande och regelbundet rapportera om utvecklingen. Den första rapporten kommer att läggas fram senast 2012.